Redaksjonelt

I dette første nummeret i jubileumsåret 2011 presenteres tre særlig interessante sakprosa-studier. Samtlige springer ut av masteravhandlinger fra 200-årsjubilanten Universitetet i Oslo. To av artiklene er nærstudier av norske partiprogrammer, og i begge står Det norske arbeiderparti sentralt. Men her stopper også likheten. *Eirik Vatnøy* har i sin teksthistoriske undersøkelse studert selve tilblivelsen av sjangeren i Norge – i perioden 1884-1906 – og han demonstrerer det intime samspillet mellom organisasjon og tekst: Både i partiet Høire/Høyre og i Arbeiderpartiet bygges partiet langt på vei gjennom sine tekster. I begynnelsen tjener partiprogrammene først og fremst interne formål i en relativt lukket, resonnerende deloffentlighet. Rundt århundreskiftet utvikles partiprogrammene til utadrettede tekster som skal tjene til å sanke stemmer. Utviklingen av programmene studeres blant annet gjennom forandringene i tekstenes *materialitet* og i de *topoi* som kan hentes ut av tekstene.

Men hvordan arter sjangeren partiprogram seg hundre år seinere, etter mange omganger med teksthistorisk fornyelse og etter at partiorganisasjonens betydning er sterkt forandret, trolig også svekket? *Hilde Marie Tvedten* har undersøkt hvordan Arbeiderpartiet i 2008 via Internett forsøker å trekke inn innspill utenfra, gjerne fra organisasjoner, når et nytt arbeidsprogram skal utformes. De innspillene hun følger i prosessen får alle en viss innflytelse på den endelige programteksten, men på ulikt vis. Resultatet er en tekst som på samme tid framstår som enhetlig og flerstemmig. Tvedten har levert et viktig, nytt bidrag til studiet av *flerstemmighet* i sakprosa.

Hilde Fossanger studerer en annen mektig sjanger som har vært lite studert: Stillings-annonsen, eller mer presist, den moderne branding-annonsen som altså både skal fortelle godt nytt om arbeidsgiveren og lokke til seg kompetente søkere. Hun aktiverer her på en spennende måte Habermas' begreper om *system-* og *livsverden*: I en branding-annonse er det ikke nok å befinne seg i én av disse verdenene. Og framfor alt må det skapes passende *modellesere* som jobbsøkere og andre avislesere kan identifisere seg med for å forstå teksten slik at den tjener sine formål.

Systemverden, livsverden, topoi, tekstmaterialitet, modellesere, flerstemmighet – dette er bare noen av de metodiske brillene som benyttes i de tre artiklene. Det dreier seg altså om langt mer enn begrepseksegese. De tre unge forskerne utvikler langt på vei begrepene på selvstendig vis i møtet med tekstene og sjangerene som studeres.

At bidragene også denne gang dreier seg om ”funksjonell” og ikke ”litterær” sakprosa, er ikke noe signal om at vi ikke ønsker manuskripter om for eksempel politiske biografier, faktabøker for barn, reiseskildringer eller essays. Men vi er godt fornøyde med her å ha trukket fram ny kunnskap om to sjangere som er mye brukt og lite utforsket.

Johan L. Tønnesson, ansvarlig redaktør